

Het maatschappelijk rendement van de Ru Paré Community

Inleiding

In september 2013 is – op verzoek van het Amsterdamse stadsdeel Nieuw West – een quick scan gemaakt van de potentiële maatschappelijke meerwaarde van de Ru Paré Community (RPC). Het management van de RPC heeft Scholten&Partners (opstellers van het onderzoek in 2013 en de ontwikkelaars van de methode Social Return on Investment) gevraagd om nu – twee jaar later – te onderzoeken of de verwachtingen over deze meerwaarde ook daadwerkelijk worden gerealiseerd. De belangrijkste pijler van de werkwijze van de RPC – wederkerigheid – zal daarin duidelijk naar voren komen.

Het doel van dit onderzoek is ook om met het inzicht in de gerealiseerde maatschappelijke waarde ook andere stakeholders te gaan betrekken van het werk van de RPC in de wijk Slotervaart in Amsterdam.

In het vervolg hierop zullen we in een volgende stap het model van het beheer en de exploitatie van maatschappelijk vastgoed, onderdeel van Samen Ondernemen, verder ontwikkelen.

Nu is vergelijken met resultaten of verwachtingen uit het verleden altijd een beetje lastig. Zeker als de omstandigheden veranderen, projecten een andere vorm krijgen, registraties anders verlopen, enz. Mede daardoor is een 100% exacte vergelijking met het onderzoek uit 2013 niet mogelijk.

Zo is ook naast de stichting Samen Wonen Samen Leven – verantwoordelijk voor de maatschappelijke programma's van de RPC – de stichting Samen Ondernemen opgericht om de economische activiteiten van de community te beheren.

Dat neemt niet weg dat dit onderzoek voldoende houvast geeft, en inzicht biedt, in de maatschappelijke prestaties van de Ru Paré Community.

Methodiekbeschrijving van het onderzoek

Voor deze analyse is op hoofdlijnen dezelfde methodiek gebruikt als in 2013; dat wil zeggen een soort Social Return on Investment analyse in een lichte variant. Er

is voor gekozen om niet een totale SROI-analyse te doen; enerzijds omdat de kosten daarvan niet opwegen tegen de baten, maar – meer belangrijk – wij willen voorkomen dat de discussie zich toespitst op onderzoekstechnische aspecten (zoals waarderingssystematiek, ratio's en dergelijke) in plaats van over dat waar het omgaat: de door de bewoners en vrijwilligers beleefde waarde van de RPC.

Daarnaast hebben we ervoor gekozen om niet alle baten te kwantificeren in euro's, omdat ook daardoor vaak meer een discussie ontstaat over de gehanteerde methodiek, dan over het daadwerkelijke resultaat. Daar waar mogelijk hebben we wel een aantal indicaties gegeven van deze waardering, om toch ook de vergelijking met 2013 in beeld te kunnen houden.

Wat wel in de nieuwe analyse is toegevoegd zijn een drietal focusgroep-gesprekken met vrijwilligers en medewerkers van de Community, om op die manier een goede onderbouwing te kunnen geven van de aannames en de resultaten.

De focusgroep-gesprekken

De focusgroeps gesprekken met vrijwilligers, bewoners en medewerkers van de Ru Paré Community vonden plaats in de eerste week van juni 2015. In totaal hebben 32 mensen aan deze gesprekken deelgenomen. De gesprekken duurden ongeveer anderhalf uur en vonden plaats op de RPC.

De volgende onderwerpen werden bij ieder gesprek besproken:

- Wat doe je bij de RPC?
- Waarom werk je hier?
- Wat is er leuk/goed/zinvol aan? Wat leer je?
- Kan dat ook elders in de buurt of stad?
- Hoe belangrijk is het om hier te werken?
- Voor wie – welke andere stakeholders - is het belangrijk dat je hier werkt?
- Wat zou er beter kunnen bij de RPC?

In dit verslag zullen we niet alle gespreksresultaten proberen weer te geven. We hebben ervoor gekozen om deze opmerkingen en meningen te plaatsen bij de resultaatschema's, zoals die ook in 2013 zijn gebruikt. Daarmee ontstaat een verslag, waarbij de mening van de betrokkenen direct gekoppeld is aan de meer cijfermatige resultaten en vergelijkingen

Resultaten

1. De resultaatgebieden

De maatschappelijke resultaten van de RPC zijn te verdelen in een aantal deelgebieden:

- Werkgelegenheid: de door de activiteiten binnen de RPC gecreëerde werkgelegenheid in de buurt en/of voor specifieke doelgroepen;

- Wederkerigheid; het aantal uren dat 'participanten' in het kader van wederkerigheid inzetten voor de RPC en andere deelnemers.
- Nieuwe zelfstandige organisaties, die voortkomen uit de activiteiten van RPC.
- Netwerk en toegankelijkheid
- Samenwerking binnen het gebouw
- En overige resultaten.

Werkgelegenheid

Nieuwe werkplekken	Prognose 2014	Resultaat t/m zomer 2015	Toelichting
Nieuwe werkplekken	1,47 fte: coördinator huismeester office manager adviseur kluslab	2,47 fte	Office manager en kluslab zijn extra, boven prognose
Verbouwing pand	1,5 miljoen	1,6 miljoen	Verbouwing is iets duurder dan verwacht
	LEBO aannemer AMEJAR elektrotechniek MANSOUR stukadoor* WODEC timmerman* UMMAH supermarkt AJMIL elektro, gas WESTERPOST advertenties HOLLANDS GROEN architect KOMPAKT webdesign, logo AFNAN catering	10 2 1 1 4 1 2 1 2 1	Totaal werkten minimaal 25 mensen uit de buurt bedrijfsmatig aan de verbouwing mee; verwachting was 37
			*Binnen het Kluslab van RPC zijn een aantal van deze bedrijven bijeengebracht in een nieuwe coöperatie.

Conclusie werkgelegenheid:

- Het aantal nieuwe betaalde banen binnen de RPC is aanzienlijk hoger dan verwacht; de werkgelegenheid voor de buurt iets lager dan verwacht.
- Waar we in het verleden vooral spraken van (gesubsidieerde) leer-werk-trajecten is inmiddels de focus meer verlegt naar inclusie en participatie voor iedereen; met ruimte voor ieders mogelijkheden. Vasthouden aan oude trajecten en configuraties doet geen recht aan de inzet van de participanten bij de RPC: ieder met zijn/haar eigen doelen, motivatie (herstel, intrinsieke motivatie, talentontwikkeling, re-integratie,, enz.) en achtergrond.

Wederkerigheid

Het aantal vrijwilligers-uren, dat voor 2014 begroot was, bedroeg in totaal :

-	Dagelijks beheer	1820
-	Schoonmaak	728
-	Gastvrouw	2912
-	Receptie	<u>2080</u>
-	Totaal:	7540

Daar zijn in de loop van het jaar aan toegevoegd:

1. Hulp In de Buurt: 3500 uur/jaar.
2. Ruilwinkel, 4 vrijwilligers per week a 16 uur
3. Repaircafe, driewekelijks, 3 vrijwilligers a 4 uur
4. Sadaqah Initiatief, 8 vrijwilligers per week a 4 uur, twee vrijwilligers per week a 16 uur
5. De Eeterij, 18 vrijwilligers per week a 16 uur
6. Kantlijn, 3 vrijwilligers a 4 uur per week
7. Regiegroep, 6 vrijwilligers a 8 uur per week

Het totaal aantal vrijwilligers-uren in het kader van wederkerigheid belooft daarmee tegen de 20.000. Een exacte berekening is iets moeilijker te maken, omdat er geen dagelijkse registratie van aanwezigheid is bekeken (de getallen zijn aantallen op basis van de contracten en overeenkomsten), er niet voor alle projecten geldt dat ze (al) het hele jaar werkzaam zijn, en omdat er mogelijk dubbeltellingen in zitten. De toegevoegde waarde van een strikte urenregistratie is overigens nauwelijks aanwezig en leidt alleen maar tot teveel bureaucratie.

Tenslotte organiseert de RPC ook een aantal incidentele events (Revue de Pare/Talent), waar vrijwilligers bij betrokken zijn. Daarnaast is niet meegerekend de vrijwilligers in niet RPC gebonden activiteiten (zoals Ik jij wij festivals, moestuin e.d.)

De ervaringen van de medewerkers

Verreweg de meeste deelnemers aan de focusgroepen zijn mensen die als vrijwilliger werkzaam zijn bij de RPC. Hun opmerkingen betroffen vooral de zaken die voor hen direct van belang zijn:

- veel medewerkers zijn werkloos; het UWV of DWI heeft weinig tijd voor ze;
- de (saaie) sfeer van het gebouw; de ruimten ogen niet erg vrolijk;
- er zouden meer bezoekers moeten komen bij de RPC-activiteiten;

- vergelijkbare alternatieven om vrijwilligerswerk te doen zijn in de wijde omtrek zijn niet beschikbaar;
- men leert veel – van elkaar en van de activiteiten zelf
- sommigen geven aan dat de samenstelling van de vrijwilligers en bezoekers teveel vanuit één cultuur worden beheerst; autochtone bewoners zouden zich minder thuis voelen. En dat het aanbod te weinig op de jeugd van de buurt is gericht.
- Er bestaat een zekere angst dat het nieuwe restaurant de prijzen van de maaltijden zal doen stijgen; het is belangrijk dat de RPC ook voor arme mensen toegankelijk blijft.
- nieuwe initiatieven en projecten krijgen veel ruimte om zich te ontwikkelen.
- De waardering van het werk varieert (op een schaal van 1-10) van 6-10. Gemiddeld scoort de RPC een 8,0.

Conclusie wederkerigheid

Uitgaande van ruim 20.000 uur vrijwilligerswerk/jaar, dan is dit meer dan 100% boven de verwachte prognose van 2013 (20% groei). Wanneer men aan vrijwilligerswerk een waarde zou toekennen van 10 euro per uur, dan bedraagt de waarde van het vrijwilligerswerk alleen al zo'n 200.000 euro.¹

De kwaliteit van het werk (sfeer, meerdere doelgroepen, aantallen bezoekers, e.d.) zou volgens de vrijwilligers nog wel verbeterd kunnen worden.

Nieuwe zelfstandige organisaties.

Ten aanzien van de doelstellingen op het gebied van nieuwe zelfstandige organisaties (organisaties die ontstaan vanuit de stichting Samen Wonen Samen Leven, maar vervolgens zelfstandig worden weggezet) is in 2014-2015 vooral te zien dat het hierbij niet zozeer gaat om verzelfstandiging op zich, maar veeleer een ondersteuning van deze initiatieven naar zelfstandigheid middels bijvoorbeeld fondsenwerving en ontwikkeling. Daarbij vallen natuurlijk vooral Kluslab en Eeterij op, die sterk in ontwikkeling zijn.

Ook de samenwerking met Nisa voor Nisa werd versterkt middels een vaste bijdrage van 43.000 euro/jaar.

Van de in totaal 14 initiatieven is er slechts één gestopt (Stichting SOP).

Nieuwe projecten/initiatieven, die mogelijk in de toekomst kunnen uitgroeien tot zelfstandige projecten zijn: Ruilwinkel, Repair cafe, Doe en Ontmoetgroep, Schaakclub, Moestuin, AApplein festivals, Kookgroep, Droomwevers, Khorshid, Revue de Pare Talent en Revue de Pare.

¹ Meer over de waarde van vrijwilligerswerk: Meijs, L.C.P.M., Huisman, W.H.A. & Roza, L. (2011). De economische waarde van het vrijwilligerswerk.

Conclusie zelfstandige organisaties:

In 2013 werd een monetaire waarde gehecht aan de ondersteuning bij verzelfstandiging van 10.000 euro/organisatie. Ambitie was om 4 organisaties te verzelfstandigen. Er vanuit gaande dat op één na alle organisaties zijn doorontwikkeld (met een ondersteuningswaarde in sommige gevallen van ruim meer dan 10.000 euro) en er weer nieuwe initiatieven lopend zijn, kan geconcludeerd worden dat de verwachte waarde van 40.000/euro jaar ruimschoots wordt gerealiseerd.

Een exacte bepaling van deze waarde is theoretisch wel mogelijk (registratie uren per project, doorlooptijd en moment van definitieve verzelfstandiging), maar de kosten en tijdsbesteding van zo'n registratie lijken niet echt in verhouding te staan tot wat dit aan informatieve meerwaarde zal opleveren.

Netwerk / toegankelijkheid en samenwerking binnen het gebouw.

Doelstelling van deze meerwaarde, die sterk gekoppeld is aan de meerwaarde in de zin van beheer van maatschappelijk vastgoed, is het aantal verhuringen aan andere relevante organisaties, waar buurtbewoners gebruik van kunnen en moeten maken. Door de aanwezigheid van deze dienstverleners worden verwijzingen eenvoudiger, 'warmer' (persoonlijk overdragen van de klant) en effectiever.

In 2014 zijn de volgende huurders met relevante relatie tot het werk van de eigen dienstverlening, in het pand aanwezig:

Ideefix, Odense, DIDF-DVA, Lijn 5 NDB, Lijn 5 Switch, NItraining, Stichting Mantelzorg en dementie, NMI, Sagèn Educatie BV, Samenwonen Samenleven, Nieuw West Werkt en Amsterdam Helpt

Er heeft geen telling plaatsgevonden van de onderlinge verwijzingen e.d.; derhalve zijn exacte resultaten hier niet vast te stellen.

Conclusie:

het aantal organisaties aan wie ruimten worden verhuurd, en die passen binnen de maatschappelijke doelstellingen van de RPC bedraagt 12 (waarvan SWSL er zelf één is). Daarmee is de bezettingsgraad van het pand nagenoeg 100%, wat beter is dan verwacht.

Het zou wel aan te bevelen zijn toch een soort verwijssysteemje op te zetten, zodat ook daadwerkelijk gemonitord kan worden of het bij elkaar brengen van

verschillende dienstverleners in één gebouw een meerwaarde heeft. Anders valt zo'n claim niet te onderbouwen.

Vanuit het oogpunt van het beheer van maatschappelijk vastgoed is dit uiteraard niet nodig dit te onderzoeken, daarvoor geldt dat het verhuren van het gebouw aan andere dienstverleners sowieso een meerwaarde is.

Overige resultaten

Bij overige resultaten gaat het vooral over de resultaten van "Hulp in de Buurt", één van de belangrijkste pijlers van de RPC.

Bij het HiB² komen in 2014 zo'n vierhonderd huishoudens (prognose in 2013 was: 210). Ongeveer 10% van de HiB contacten wordt toegeleid door professionele partners en hetzelfde percentage geldt voor de toeleiding door informele partners. 80% bezoekt de HiB op basis van mond-tot-mondreclame. Het aantal interventies tijdens het HiB-inloopspreekuur in Nieuw-West in 2014 was 2000 (verwachting was rond de 1000). Ook hieraan is te zien dat er sprake is van meervoudige problematiek binnen een huishouden, aangezien het aantal huishoudens dat bij de HiB in Nieuw-West aanklopte 400 bedroeg. De interventies naar de aard van het probleem:

- 1894 brieven en formulieren
- 892 schulden
- 628 belastingen, toeslagen
- 568 diverse hulpvragen
- 373 inkomen
- 314 gezondheid
- 164 bezwaarschriften
- 158 huisvesting
- 98 juridisch
- 87 opvoeding
- 73 noodhulp, acute crisis (waarvan 21 aanvragen Sadaqah Initiatief)
- 65 verslaving
- 48 huiselijk geweld
- 23 jeugdsport- en cultuurfonds

Effecten van de interventies:

- 97% van de hulpvragen werd succesvol afgehandeld.
- 65 % van de participanten wordt persoonlijk toegeleid naar professionals.
- 35 % van de participanten wordt toegeleid naar samen-redzaam-groepen en sociale activiteiten binnen de Buurtzaak en daar buiten.
- ruim 60% van de participanten verricht prestaties van wederkerigheid !!

² Zie: Hulp in de buurt, informele zorg en welzijn in de wijk, augustus 2015.

Conclusie Hulp in de Buurt

Wanneer we zouden berekenen wat deze Hulp in de Buurt aan kosten bespaart op de reguliere professioneel dienstverlening, en we van de 2000 interventies er daadwerkelijk 1800 (2000 minus 10%) zouden toerekenen aan HiB, en de gemiddelde kostprijs per interventie per professional op 250 euro schatten, dan zou het al snel gaan om een bedrag van 1800 maal 250 euro/interventie = 450.000 euro.

Interessanter echter is nog het percentage gebruikers van de HiB, dat in ruil voor de ondersteuning ook vrijwilligerswerk binnen de RPC is gaan doen. Dat percentage bedraagt 60% !

Helaas zijn voor dit getal geen benchmark-gegevens beschikbaar; het zou wellicht goed zijn dit getal als een belangrijke indicator op te nemen voor het succes van de RPC, omdat het direct raakt aan de visie van de organisatie.

Algehele conclusies

Bij rendements-onderzoek in de maatschappelijke sector is er altijd de vraag naar de verhouding tussen hoeveel wil men registreren in verhouding tot wat al dat geregistreer oplevert. Het kost namelijk veel tijd en werk, en – zeker voor het gevoel van de werkers – gaat het ten koste van het eigenlijke werk. Dit is een maatschappij-breed probleem.

De suggestie voor de RPC zou kunnen zijn om met slechts een gering aantal (drie) hoofdindicatoren te gaan werken, op basis waarvan de meerwaarde van de RPC op eenvoudige en niet te bureaucratische manier meetbaar gemaakt kan worden.

Daarbij valt te denken aan:

- aantal betaalde banen die in (of middels) de RPC jaarlijks worden gerealiseerd;
- aantal geleverde vrijwilligersuren in de RPC en het percentage daarvan in het kader van wederkerigheid met de HiB;
- bezettingsgraad, dekking en variatie van de verhuur

Als we naar deze indicatoren kijken zijn de conclusies:

- Op het gebied van werkgelegenheid en arbeid blijft het iets achter bij de doelstelling.
- Op gebied van ondersteuning, dienstverlening, vrijwilligerswerk en wederkerigheid wordt aanzienlijk boven prognose geleverd. Het percentage van 60% wederkerigheid is sterk.
- De verhuur verloopt beter dan verwacht.

Om de discussie over de validiteit van monetariserings-methoden te vermijden, zijn slechts op een aantal onderwerpen indicaties van mogelijke kostenbesparingen voor de samenleving opgenomen. Het totaal hiervan (en niet gecorrigeerd voor allerlei neveneffecten en attributie-vraagstukken) leert echter,

dat de RPC aantoonbaar meer oplevert aan de samenleving dan dat zij kost. Op de thema's wederkerigheid, verzelfstandiging van activiteiten en verhuur wordt beter gepresteerd dan verwacht in 2013.